

بررسی و تحلیل عوامل موثر بر جغرافیای جرم در مناطق روستایی (مطالعه موردی روستای نایبند شهرستان طبس)

مهدی اخگری^۱، علیرضا قاسمیان مقدم^۲

^۱ استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور بیرجند

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، برنامه ریزی کالبدی-فضایی دانشگاه پیام نور بیرجند (نویسنده مسئول)

چکیده

در چند سال اخیر روستاها شاهد افزایش جرائم و بزهکاری بوده اند. با گسترش جرائم و ضرورت کاهش و پیشگیری از آن. لازم است عوامل موثر بر جغرافیای جرائم شناسایی شود تا بر اساس شناخت این عوامل بتوان به کاهش جرائم و پیشگیری از آنها پرداخت. هدف این پژوهش شناسایی عوامل موثر بر جغرافیای جرم و بررسی تاثیرات این عوامل بر جغرافیای جرم است. در این مسیر، تخت موضوع مورد مطالعه معرفی و بررسی گردید. تحقیقات صورت گرفته توسط سایر محققین در دو بخش داخلی و خارجی طبقه بندی شد و سپس نظریه های موجود مورد بررسی قرار گرفتند. برای شناسایی متغیرها و شاخص های عوامل موثر بر جغرافیای جرائم (متغیر مستقل پژوهش) از طریق مطالعه مبانی نظری و پیشینه تحقیق و همچنین مصاحبه با خبرگان و اساتید جرم و جغرافیای جرم استفاده شد. این عوامل در قالب سه متغیر کلی و ۹ شاخص طبقه بندی شد. برای سنجش متغیر عوامل اقتصادی از ۴ شاخص کلی استفاده شد. برای عوامل اجتماعی - فرهنگی نیز از چهار شاخص کلی استفاده شد. منیر محیطی کالبدی نیز به تنهایی مورد سنجش قرار گرفت. برای سنجش متغیر وابسته پژوهش (جغرافیای جرم) از ۶ متغیر اصلی بهره گرفته شد. جامعه آماری پژوهش خانوارهای روستایی ساکن روستای نایبند شهرستان طبس بودند که ۱۰۸ خانوار در این سکونتگاه روستایی به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب شده و مورد سنجش قرار گرفتند. داده های مورد نیاز از طریق پرسشنامه محقق ساخته جمع آوری گردید. اعتبار پرسشنامه تحقیق از طریق اعتبار موری و سازه و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ تایید گشت. داده های جمع آوری شده نیز از طریق نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه گردید و فرضیه های تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. از میان ۱۱ فرضیه طراحی شده در تحقیق ۹ فرضیه مورد تایید قرار گرفت و ۲ فرضیه آن رد شد. نتایج رگرسیون چند متغیره نشان می دهد که معادله رگرسیون برای تبیین متغیر وابسته دارای ۶ مرحله است. به ترتیب امکانات آموزشی تفریحی ۱۱٫۲ درصد اعتماد اجتماعی ۲٫۵ درصد، اشتغال نامناسب ۲٫۷ درصد، عوامل محیطی-کالبدی ۱٫۷ درصد، نوسانات فصلی جمیت ۱٫۴ درصد و میزان درآمد ۱ درصد از متغیر وابسته (جغرافیای جرم) را تبیین می کنند. به طور کلی این متغیر ۶ متغیر توانسته اند ۲۰ درصد از تغییرات جغرافیای جرم را تبیین کنند.

واژه های کلیدی: جغرافیای جرم، عوامل اقتصادی، عوامل محیطی- کالبدی، عوامل اجتماعی- فرهنگی، روستای نایبند، شهرستان طبس.

مقدمه

به گواهی آمارهای جهانی نرخ بالای جرم و جنایت و دیگر ناهنجاری های اجتماعی یک مسئله همه گیر شده است. تقریباً تمامی کشورهای جهان به طریقی با این مشکل دست به گریبانند. از همه مهم تر طی چند دهه اخیر و به موازات رشد فزاینده شهرنشینی، میزان جرم و "نرخ بزه دیدگی" افزایش بی رویه ای داشته است. بررسی ها نشان می دهد پیشگیری از جرم و تلاش برای کاهش آن با افزودن به تعداد نیروهای پلیس و توسعه تشکیلات قضایی و دادگستری، وضع قوانین محدود کننده تر، اعمال مجازات های شدیدتر " و اتخاذ تدابیر شدید امنیتی چندان ثمربخش نیست. به همین جهت امروزه در سطح جهان گرایش قابل توجهی به بررسی های علمی پیرامون جرم و جنایات و مجموعه شرایط و اوضاع و احوال موثر در کجرویهای اجتماعی پیدا شده است. به ویژه طی چند سال اخیر (دهه آخر قرن بیستم) علاقه فزاینده ای به آسیب شناسی مکانی - فضایی بروز انواع ناهنجاری های شهری و روستایی در مجامع علمی جهان شکل گرفته است (بیان لو و منصوریان، ۱۳۸۸: ۱۵). با توجه به بالا بودن نرخ وقوع جرائم و آسیب های اجتماعی و آمار رو به رشد میزان وقوع آنها در جوامع مختلف، علاوه بر لزوم توجه به عوامل محیطی و جغرافیایی جرائم، مطالعه و بررسی ویژگی های جامعه شناختی و جمعیت شناختی مجرمان و سنخ شناسی جرائم آنها امری ضروری است تا بدین وسیله بتوان تحلیلی نظام مند و جامع از طراحی و برنامه ریزی جغرافیای جرائم و ساختار جمعیتی مجرمان ارائه کرد و به تبع آن امکان کنترل، پیشگیری و کاهش نرخ ناهنجاری های روستایی را فراهم کرد (بیانلو و منصوریان، ۱۳۸۸: ۱۳).

به سخن دیگر شرایط محیطی و فضای مورد نظر نقش تعیین کننده در ارتکاب جرم را دارد. به طوری که در اکثر کارهای انجام شده در این زمینه و تأثیر کالبد و محیط بر افزایش جرم در سکونتگاه صورت گرفته است. اما به نظر می رسد در توزیع جرم در سطح منطقه از لحاظ جغرافیایی به صورت یکسانی وجود ندارد و هر منطقه با توجه به ویژگی های خاص خود نوع خاص از جرم در آن اتفاق می افتد (شاهپوندی و رئیسی دانا، ۱۳۸۸: ۳۳).

میزان نوع و جرم و انحرافات اجتماعی در مناطق مختلف متفاوت است. چراکه جرم دارای ظرف زمانی و مکانی منحصر به فردی است که باعث می شود رفتار مجرمانه در واحد مکان توزیع فضایی یکسانی نداشته باشد. برخی مکان ها به لحاظ ساختاری کالبدی خاص، نوع فعالیت ویژگی های ساکنان آن، امکان و فرصت بیشتری را برای وقوع جرم فراهم می کند و مجرمان انگیزه دار که بر اساس انتخاب عقلانی به دنبال کم خطر ترین و مناسب ترین فرصت ها و شرایط مکانی برای ارتکاب عمل مجرمانه هستند به سوی خود جذب می کند (احمد آبادی و همکاران، ۱۳۸۷: ۲۵۶).

با این توصیف باید گفت که بزهکاری و وجوه مختلف خشونت و بی نظمی از پدیده های بسیار پیچیده اجتماعی است و منشأ این پدیده به ساختارهای مختلف محیطی و جمعیتی و اجتماعی بر می گردد. چرا که در صورت وجود بستر مکانی و زمانی مساعد زمینه بروز جرم و تکرار را فراهم می گردد و به مرور زمان یک محیط جغرافیایی به یک کانون جرم خیز بدل می گردد و طی دهه های اخیر پیشگیری از بزهکاری برای افزایش ایمنی از طریق اصلاح و تغییر ویژگی های محیطی و کالبدی، نوع کاربری اراضی و کارکرده های اصلی این مکان ها بسیار اهمیت یافته است (کلانتری محسن، ۱۳۹۲: ۳۲).

جغرافیای جرم تأثیر موقعیت جغرافیایی، شرایط مکانی و عوامل تهیل کننده بر وقوع جرم را بررسی می کند. بنابر این، بررسی تأثیر محیط جغرافیایی بر وقوع جرم از یک سو و توزیع فضایی جرائم از سوی دیگر، در حیطه جغرافیای جرم میگذرد. بررسی محیطی جرم اعم از محیط طبیعی، اجتماعی و انسانی، در جغرافیای جرم مطرح می شود. عوامل پدید آورنده جرم در نقاط مختلف یکسان نیست و مناطق از نظر نوع جرم، شدت و ضعف، تعداد و نیز از نظر عوامل اثربخش با یکدیگر متفاوت اند. این تفاوت ها و اختلاف ها را می توان در شهرها و روستاها و حتی محله های مختلف یک شهر هم مشاهده کرد. در هر محیط، مجموعه عوامل مختلفی مانند شرایط جغرافیایی و اقلیمی، وضعیت اقتصادی - اجتماعی، شرایط و موقعیت خانوادگی، تربیتی و شغلی و طرز فکر و نگرشی خاصی حاکم است که بی گمان هریک از اینها در حسن رفتار یا بدرفتاری افراد بی اثر نیست. از این رو، محیط اجتماعی، تأثیر فراوانی بر ارتکاب جرم دارد. در بررسی جغرافیای جرم که به علل محیطی و قرع جرائم پرداخته می شود، تلاش بر آن است که دلایل محیطی تسهیل کننده جرم شناسایی شود تا بتوان برای کاهش جرم برنامه ریزی کرد.

شناسایی عوامل محیط جغرافیایی عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، زیست شناختی و ... به کارشناسان امکان می دهد که این عوامل را کنترل و در آن دخالت کنند تا انگیزه های ارتکاب جرم کاهش یابد (عبادی نژاد و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۷-۲۹). شرایط محیطی و مکانی، حدود و تحرر عمل و شیوه رفتارهای فرد را مشخص می نماید. به طور کلی تمامی ناهنجاری ها و مفاصل اجتماعی و هر فعل و ترک فعل که تحت عنوان جرم شناخته می شود به هر نحوی که از انسان سر بزند دارای بستر زمانی و مکانی است (شماعی، ۱۳۸۳: ۴۵ به نقل از شرفی، ۱۳۹۸: ۵). مطابق این نگرش، برخی محیط ها و مکان ها به دلیل ساختار کالبدی خاص ساکنان آن امکان و فرصت بیشتری برای وقوع جرم دارند، در نقطه مقابل برخی مکان ها مانع و بازدارنده فعالیت های مجرمانه هستند. همین امر موجب می شود تا بزهکاران در انتخاب محل بزهکاری خود به دنبال کم خطر ترین و مناسب ترین فرصت ها و شرایط مکانی برای ارتکاب عمل مجرمانه باشند (کلانتری و توکلی، ۱۳۸۹: ۷۹).

عوامل به وجود آورنده جرم در نقاط مختلف یکسان نیست و منطقه ها از نظر نوع جرم، شدت و ضعف جرم، تعداد و نیز از نظر عوامل اثربخش با یکدیگر متفاوت هستند، این تفاوت ها و اختلاف ها را می توان در شهرها و روستاها و حتی محله های مختلف یک شهر هم مشاهده کرد. بر هر محیطی یک سلسله عوامل مختلفی مؤثرند مانند:

۱. شرایط جغرافیایی اقلیمی ۲. وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده ها ۳. تربیتی و شغلی ۴. طرز فکر و نگرش مسلما هر یک از این ها در حسن رفتار یا بدرفتاری افراد بی تأثیر نیست از این رو محیط اجتماعی تأثیر فراوانی در ارتکاب جرم دارد (عین شاهی میرزا، ۱۳۹۰: ۳)

متأسفانه اکثر مطالعات جرم انجام شده کار کاملی نبوده است و در استنباط الگوهای رفتار مجرمانه منابع بالقوه ای و اطلاعات مفیدی در اختیار نیست و یا فقط به صورت اعداد و ارقام آماری و با استفاده از تکنیک های علوم اجتماعی بوده است. در اکثر مطالعات انجام شده مانند مطالعات جرم به پیشگامی شاو و مک کی در سال ۱۹۶۲ انجام گرفته که بافت اجتماعی جامعه و به طور اخص شرایط محله به عنوان داشتن یک اثر عمده بر جرم و بزهکاری دیده می شود. و به طور کلی ضرورت توجه به به مسئله جرم و حفظ امنیت به خصوص برای روستاییان در این مورد مشخص می گردد که به عنوان مثال افراد می توانند بدون ترس از قربانی شدن در تمام روستا تردد کنند و در صورتی که این مسئله تا حدی نادیده گرفته شده است.

کشور ایران از جمله کشورهایی است که به دلیل وضعیت های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، طبیعی و فرهنگی نامساعد در برخی مناطق آن با جرم و جنایات سرو کار دارد. البته بیشتر جرائم در شهرها به ثمر می نشیند. اما می توان گفت که منشأ این جرم و جنایات فقر روستایی است. روستاهای ایران به دلیل وضعیت نامساعد اقتصادی، اجتماعی، محیطی و ... در چند سال اخیر جرم و جنایات زیادی را به خود دیده اند. شهرستان طبس نیز با این شرایط دست و پنجه نرم می کند. به طوری که جرم و جنایات فقط مختص شهر نبوده و این جرائم در روستاها نیز قابل رؤیت است. نواحی روستایی شهرستان طبس که شامل ۳ بخش و ۸ دهستان است از این جرائم استثنا نبوده و جرم و جنایات را می توان در آن مشاهده کرد.

در این راستا، از آنجا که بحث جغرافیای جرم در مناطق روستایی بسیار مهم بوده و می توان با آشنایی آن میزان جرایم را در روستاها کاهش داد. در واقع جرم و جنایات روستایی موجب آثار مخربی در اجتماع می شود و در بلند مدت آثار غیر قابل جبرانی همچون ایجاد ناهنجاری های مختلف اجتماعی و فرهنگی و ... می شود. همچنین در توسعه پایدار روستایی اختلال ایجاد می کند. و در نهایت افزایش مهاجرت های روستایی - شهری و در نهایت عدم رشد و بالندگی را به دنبال خواهد داشت. این عوامل لازمه مطالعه جغرافیای جرم در مناطق روستایی را ایجاد می کند.

با این حال با کاستی هایی که در مسائل مربوط به مطالعات جرم و جنایات در روستاها هست، و خلأهایی که در این مسیر ملاحظه می شود که لازمه مطالعات جغرافیای جرم را مشخص می کند. با این حال مطالعات فراوانی در حوزه جغرافیای جرم در مناطق شهری صورت گرفته و این مطالعات در حد و حدود شهرها و حاشیه آنها محدود شده است. لذا به دلیل پیشگیری از جرم و جنایات در مناطق روستایی و از آنجایی که ردپای روستایی در جرم شهری قابل مشاهده است، و می توان گفت جرم در مناطق شهری ریشه در روستاها دارد می تواند در پیشگیری از جرم در مناطق شهری نیز کمک کند. مطالعات جغرافیای جرم باید در گستره بالایی در روستاها صورت گیرد. لذا این پژوهش درصدد این است که با شناخت این عوامل و واکاوی آنها به

پیشگیری از جرم در مناطق روستایی و شهری کمک کند. همچنین این پژوهش می تواند پایه ای برای پژوهش های جدید در حوزه جغرافیای جرم در مناطق روستایی باشد.

از آنجا که مطالعات جغرافیای جرم در مناطق شهری به وفور انجام گرفته است لازم است که به عوامل موثر بر جغرافیای جرم در مناطق روستایی نیز پرداخته شود چرا که یکی از دلایل اصلی جرم و جنایات در مناطق شهری ورود فقر و مهاجرت های روستایی است. بر این شالوده، اهمیت موضوع عوامل مؤثر بر جرم و توجه به موانع و تسهیل کننده های جرم و جنایات روستاییان در روستاهای این ناحیه و نیز اهمیت پیشگیری از این جرائم و کاهش جرم خیزی و شناخت عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در این ناحیه که در مناطق روستایی زندگی می کنند، ایجاب می کند تا شناخت علمی و دقیق تری به مسئله جغرافیای جرم و عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در مناطق روستایی به دست آوریم؛ زیرا، این نوع شناخت کمک شایانی به پیشگیری از جرم و کاهش جرم در سکونتگاه های روستایی در ناحیه مورد مطالعه می کند. پژوهش حاضر به دنبال شناخت عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در ناحیه مورد است و در این راستا به دنبال شناسایی این عوامل از جمله عوامل اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و ... بوده است و آثار آنها را در کاهش جرم و جنایات در مناطق روستایی دنبال می کند. بر این شالوده، پرسش اصلی پژوهش حاضر این است چه عواملی می تواند در جغرافیای جرم مناطق روستایی تأثیر گذار باشد؟ و نقش این عوامل در جغرافیای جرم چیست؟

سوالات پژوهش

عوامل اقتصادی تا چه حد در جغرافیای جرم تأثیر گذار است؟ عوامل اجتماعی - فرهنگی تا چه حد می تواند در جغرافیای جرم مؤثر باشد؟ عوامل محیطی - کالبدی تا چه حد در جغرافیای جرم تأثیر گذار است؟

فرضیه های پژوهش

۱. بین عوامل اقتصادی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۱-۱. بین میزان درآمد و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۱-۲. بین میزان بیکاری ساکنان و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۱-۳. بین اشتغال نامناسب و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۱-۴. بین خدمات عمومی و اقتصادی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۲-۱. بین اعتماد اجتماعی ساکنان و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۲-۲. بین امکانات آموزشی و تفریحی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۲-۳. بین احساس خشم و نفرت و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
  - ۲-۴. بین نوسانات فصلی جمعیت و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین عوامل محیطی - کالبدی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

شاطریان و همکاران در پژوهشی تحت عنوان بررسی و تبیین جامعه شناختی عوامل مؤثر بر گرایش به نزاع دسته جمعی در جوامع روستایی (مورد مطالعه: جامعه روستایی استان اردبیل) که سال ۱۳۹۹ صورت گرفته است به نتایجی به شرح ذیل رسیدند: هدف اصلی پژوهش این است که چه عواملی اجتماعی - فرهنگی در گرایش به نزاع دسته جمعی در جوامع روستایی مؤثر است. روش مورد استفاده در این پژوهش از نوع پیمایش بوده و از طریق فرمول کوکران، حجم نمونه ۳۰۰ نفر تعیین و بر مبنای روش نمونه گیری خوشه ای توزیع شده است. یافته های پژوهش، نشان می دهد که رابطه بین متغیرهای مستقل؛ خودنمایی گروه (۵۶٪)، حس تلافی جویانه (۳۷٪)، ضعف انسجام اجتماعی (۲۶٪)، بیگانه هراسی (۶۳٪)، نابرابری در قدرت (۵۳٪)، ضعف بازدارندگی بیرونی (۳۹٪)، و رقابت بر سر منابع (۹۱٪)، با متغیر وابسته (نزاع دسته جمعی) معنادار بوده و رابطه متغیرهای ضعف بازدارندگی درونی و بی اعتمادی با نزاع دسته جمعی معنادار نبوده است. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان می

دهد که از بین متغیرهای دارای رابطه معنادار در مدل تحقیق، نابرابری در قدرت با ضریب ۰/۴۳۱، قوی ترین تأثیر و متغیر رقابت بر سر منابع با ضریب ۰/۱۲۱، کمترین تأثیر را در تبیین مسئله نزاع دسته جمعی داشته اند. ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق، برابر با ۰/۶۵، و ضریب تعیین آن ۰/۳۹ است. شرفی (۱۳۹۸) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان، مطالعه نقش ویژگی های کالبدی بر کاهش میزان جرم خیزی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: روستاهای پیرامون کلانشهر اهواز) را مورد مطالعه قرار داد. در همین ارتباط به تعریف مفاهیم اصلی پژوهش پرداخته شده و تئوری ها و نظریه های مختلف با جرم، جرم شناسی محیطی و پیشگیری محیطی از طریق طراحی محیط جرم بررسی شده است و در نهایت به نظریه ی مورد نظر که دیدگاه Cpted است پرداخته شده است. در نهایت با توجه به مفاهیمی راهبردی و دیدگاه مورد نظر و نظریات ارائه شده فرضیات تحقیق بیان شد. گام بعدی در تحقیق ارائه شاخص ها با توجه به دیدگاه مورد نظر و راهبردهایی است که در آن وجود داشته است. پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی - تحلیلی است و در آن از نرم افزارهای Excel Gis spss بهره گرفته شده است. برای سنجیدن شاخص های مورد نظر از آزمونهای آماری استفاده شده است و برای نمایش توزیع فضایی جرم از نقشه های تولید شده در Gis استفاده شده است. نتایج پژوهش نشانگر می دهد که جرم در روستاهای مورد نظر دارای توزیع فضایی نامطلوبی است که ویژگی های کالبدی - محیطی در جرم صورت گرفته نقش بسزایی دارد که ضعف در ویژگی های محیطی در روستاهای مورد نظر با توجه به رویکرد نظری سپتند که نشانگر رعایت ناچیز اصول برنامه ریزی در محیط است به تسهیل شرایط وقوع جرم یاری رسانده است. ویسیان و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهش با عنوان " رتبه بندی و تحلیل پراکندگی جغرافیای جرائم در شهرستان های استان ایلام با استفاده از الگوهای تصمیم گیری چند معیاره " را مورد مطالعه قرار دادند. هدف این پژوهش رتبه بندی نواحی جرم خیز و همچنین بررسی نسبت جرم به تراکم جمعیت در استان ایلام با استفاده از الگوهای تصمیم گیری چند معیاره در محیط سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) است. روش پژوهش توصیفی- تحلیلی است. داده های مورد استفاده نیز مربوط به سالنامه آماری استان (فصل امور قضایی در سال ۱۳۹۰ است. یافته های پژوهش نشان می دهد که شهرستان ایلام رتبه نخست را به خود اختصاص داده و به عنوان کانون اصلی جرائم صورت گرفته در استان است. شهرستان آبدانان در رتبه دوم و شهرستانهای دره شهر و دهلران در رتبه سوم کانونهای جرائم استان قرار دارند. همچنین ارتباط بین فراوانی جرائم و متغیر زمینه ساز تراکم جمعیت، با استفاده از GIS مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج نشان می دهد بیشترین تراکم جرم در جمعیت، به ترتیب در شهرستانهای ملک شاهی، ایران و دهلران به چشم می خورد. کمترین نسبت جرم به جمعیت نیز در شهرستان های ایلام و آبدانان دیده می شود که نشان دهنده رابطه مستقیم و مثبت بین نسبت جرائم و تراکم جمعیت است. در مجموع نتایج حاصله با مطالعات نظری و تجربی پیشین، همخوانی دارد. نتایج پژوهش افزایش نزاع های روستایی در برزیل که توسط مورگانز (۲۰۲۰) صورت گرفته، حاکی است که در محیط های سنتی، به دلیل ساختار آن و نزدیکی روابط، نزاع سریع تر رخ می دهد و این امر از عواملی چون شرایط محیطی، قدرت گروهی، پشتوانه جمعی و مسئله غیرت تأثیر می پذیرد. سالتزمن و استنسکی (۲۰۱۶)، به بررسی میزان جرم در نواحی روستایی سوئد و بررسی تطبیقی میزان جرم در نواحی شهری و روستایی پرداخته اند. این پژوهش به وسیله داده های مراکز پلیس و روش تحلیل استفاده از تکنیک های فضایی و خوشه های صورت گرفته است. زایش نرخ جرم در نواحی روستایی در طی دهه گذشته و تأثیر مصرف الکل بر جرم از نتایج تحقیق حاضر است. مائوبی (۲۰۱۵) در پژوهشی تحت عنوان بررسی جرم در نواحی روستایی گردشگری به بررسی جرم در نواحی روستایی گردشگری و مقایسه سطوح جرم میان روستاهای دارای گردشگر پرداخته است. در این مسیر از مصاحبه با ساکنان محلی، نمونه گیری هدفمند استفاده شد. نتایج نشان داد: تحلیل تطبیقی میزان جرم با تراکم و افزایش گردشگران رابطه مستقیم دارد. ساکیپ (۲۰۱۲)، در پژوهشی به شناسایی علل ترس از جرم در زنان روستایی و بررسی گرایش به جرم در زنان در انگلستان و نیوزیلند پرداخته اند. این پژوهش به صورت مطالعه کیفی با استفاده از گروه کنترل بوده است. تأثیر اهمیت چشم انداز روستایی بر جرم و رفتارهای جرم انگیز از نتایج تحقیق بوده است.

روش شناسی تحقیق

بر اساس پارادایم و معرفت علمی تحقیق که از پارادایم اثباتی استفاده شده است، روش کمی برای سنجش متغیرهای مورد بررسی انتخاب گردید. در این میان در کنار روش اسنادی از روش توصیفی-تحلیلی و پیمایش استفاده می شود. این روش برای بررسی مسائل اجتماعی و جغرافیایی مناسب است. در این روش محقق بر این باور است که برای یافتن راه حل مسئله مورد بررسی تحقیق، باید اطلاعاتی گردآوری کرد و سپس آنها را مورد بررسی قرار داد. در این مسیر اطلاعات از زمان حال جمع آوری می شود تا شناخت کاملی از شرایط وضعیت حال در رابطه با موضوع مورد بررسی تحقیق به دست آید (از کیا و دربان آستانه، ۱۳۸۲: ۲۹۶). علاوه بر این پیمایش، اطلاعاتی را درباره متغیرهای تحقیق نشان می دهند. بر همین اساس تکنیک پرسشنامه رایج ترین و ساده ترین روش جمع آوری اطلاعات برای این ماتریس داده ها به شمار می آید. در نهایت این اطلاعات گردآوری شده با استفاده از روش های گوناگون مورد تحلیل قرار می گیرند که هدف نهایی آن دستیابی به استنباط علی است (دواس، ۱۳۸۶: ۱۰-۱۳). همچنین برای شناسایی عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم و عوامل جغرافیای جرم از مصاحبه ساختارمند نیز بهره گرفته شد. در فرایند تحقیق، یکی از وظایف محقق تعریف و مشخص کردن متغیرهای تحقیق است، زیرا در انجام موفق و کارآمد تحقیق و مدل سازی، توافق یکسان و هماهنگی راجع به معانی مفهوم و استفاده از سطوح متفاوت تجرید وجود ندارد. در نتیجه هنگامی که محقق درصدد بررسی مفاهیم و ارتباط آنها با یکدیگر است، لازم است دقت زیادی در تعریف مفاهیم و متغیرها بنماید زیرا عدم توجه به این مهم نه تنها باعث می شود که فهم مدل و نتایج به دست آمده از آن بسیار مشکل شود، بلکه معیار تشخیص مرتبط بودن داده های قابل مشاهده را نیز از بین می برد (از کیا و دربان آستانه، ۱۳۸۲: ۲۱۲). بدین منظور تحقیق حاضر سعی دارد به طور دقیق متغیرهای تحقیق را تعریف و مشخص کرده تا هماهنگی مربوط به معانی مفاهیم ایجاد شود.

به منظور تعیین شاخص های تحقیق ابتدا به منابع کتابخانه ای (کتابخانه ها، روزنامه ها، مجلات و نشریات خارجی و داخلی، شبکه های اجتماعی، سایت های علمی و ...) و همچنین پرسش و مصاحبه از اهل فن (اساتید و دانشجویانی که در زمینه جغرافیای جرم و عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم تجربه داشته اند و با توجه به شناخت پیشین محقق از محدوده مورد مطالعه به دست آمده است که به شرح زیر است:

متغیر مستقل پژوهش حاضر عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در منطقه روستایی نایبند شهرستان طبس است. لذا این عوامل با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق و همچنین بر اساس مطالعات محقق و مصاحبه از اساتید و دانشجویانی که در تحقیق حاضر تخصص داشته اند صورت گرفته است. بر اساس نتایج حاصل از مطالعات اسنادی و مصاحبه از اساتید و دانشجویان عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم به سه دسته متغیر اصلی به شرح ذیل تقسیم شد:

عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی و عوامل محیطی-کالبدی.

متغیر مستقل پژوهش به صورت زیر تشریح می شود.

در متغیر عوامل اقتصادی ۴ متغیر مورد سنجش قرار می گیرد
میزان درآمد ساکنان، میزان بیکاری ساکنان، اشتغال نامناسب، خدمات عمومی و اقتصادی.

در متغیر عوامل اجتماعی فرهنگی نیز ۴ متغیر مورد سنجش قرار می گیرد.

اعتماد اجتماعی، کمبود امکانات آموزشی و تفریحی، احساس خشم و نفرت، نوسانات فصلی جمعیت.

متغیر محیطی و کالبدی: متغیر محیطی کالبدی نیز به صورت جداگانه مورد سنجش قرار می گیرد.

متغیر وابسته پژوهش، جغرافیای جرم است. در اینجا شاخص های این متغیر را نام برده تا مورد سنجش قرار گیرد. شاخص های جغرافیای جرم با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق و به وسیله مصاحبه با اساتید، معتمدان، دهیاران، شوراهای اسلامی و ریش سفیدان روستاها و کارشناسان به دست آمده است. لذا برای سنجش جغرافیای جرم از پرسشنامه محقق ساخته در طیف لیکرت استفاده شد. شاخص های کلی جغرافیای جرم عبارتند از: فراوانی جرم، توزیع مکانی جرم، توزیع زمانی جرم، تداوم جرم، انواع جرم، سن وقوع جرم.

منابع اصلی مورد استفاده در این مطالعه شامل دو گروه، گروه منابع و اطلاعات و آمار موجود، و داده های مطالعه میدانی است. در بخش مطالعات کتابخانه ای، ابتدا به منظور بررسی سوابق و پیشینه موضوع مورد مطالعه و بیان مبانی نظری و چارچوب نظری مفهومی تحقیق، از کتب، مقالات داخلی و خارجی، پایان نامه های متعدد، شبکه های اجتماعی، رسانه ها، منابع رسمی سازمانها و نهادها و ... از جمله نیروی انتظامی، در زمینه موضوع تحقیق مورد استفاده قرار گرفت. البته از تجارب اساتید و فارغ التحصیلان برای شناسایی عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم استفاده برده شد.

مطالعات میدانی که از طریق مصاحبه ساختارمند و پرسشنامه صورت می گیرد. پرسشنامه ابزار اندازه گیری مفاهیم است. در واقع بعد از تعریف و مشخص کردن متغیرهای تحقیق، پرسشنامه بر اساس این شناسایی و تعاریف تحقیق طراحی می شود. محتوای پرسشنامه بر همین اساس از معرف ها و سنجه های قابل مشاهده تشکیل می شود. پرسشنامه همچنین می تواند در سه سطح سنجش متفاوت طراحی شود: ۱. سطح اسمی (برای مثال سؤال از مذهب افراد)، ۲. سطح ترتیبی (برای مثال سؤال مربوط به نگرش مذهبی) و ۳. سطح فاصله ای (برای مثال سؤال مربوط به میزان درآمد) (ساعی، ۱۳۸۷: ۸۹-۸۷). بر همین اساس ابزاری که در این پژوهش برای گردآوری داده ها مورد استفاده قرار خواهد گرفت، پرسشنامه است. شایان ذکر است که تحقیق حاضر از هر سه سطح سنجش در طراحی پرسشنامه بهره برده است. برای طبقه بندی و سازمان دهی داده ها از طیف ۵ گزینه ای لیکرت استفاده شده است؛ که به منظور کمی سازی متغیرها اعداد صفر، یک، دو، سه و چهار را به گزینه ها داده شده است. در این روش از شیوه های مشاهده، مصاحبه و تکمیل پرسشنامه توسط مردم و مدیران محلی انجام گرفته است. برای سنجش متغیر وابسته (جغرافیای جرم) از پرسشنامه در قالب شاخص های شش گانه استفاده شد.

روایی و پایایی ابزار اندازه گیری

در تحقیقات اجتماعی و جغرافیایی قابلیت اعتماد یا روایی از اهمیت بسزایی برخوردار است. زیرا این عامل نشان می دهد که اگر یک سنجش را در زمان های متفاوت ارزیابی کنیم، نتایج یکسانی را به دست خواهیم آورد. علاوه بر این هر تحقیقی باید از ابزارهای دقیق سنجش متغیرهای مورد استفاده در تحقیق را برخوردار باشد و در واقع باید آن چیزی را بسنجد که در صد سنجش آن بوده است. به عبارت دیگر سنجش اعتبار به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا واقعا همان چیزی را می سنجم که قصد سنجش آن را داشتیم؟ (بیکر، ۱۳۸۹: ۱۳۸).

ابزاری که برای سنجش متغیرها بکار می رود در مرحله اول باید اعتبار و سپس پایایی لازم را داشته باشد. تحقیق حاضر از میان روش های گوناگون موجود برای سنجش اعتبار و روایی تحقیق، از روش اعتبار صوری برای اعتبار یابی تحقیق و از ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی تحقیق استفاده کرده است. به طور کلی برای دستیابی به اعتبار و روایی تحقیق به صورت زیر عمل شده است. روایی درجه ای از صحت نتایج مطالعه است و نتایج نشان می دهد که مطالعه تا چه اندازه چیزی را که قصد اندازه گیری آن را داشته است به درستی سنجیده است؟ (محمد بیگی و همکاران، ۱۳۹۳، ۱۵۶)

برای دستیابی به اعتبار صوری فرایند زیر انجام گردید: در مرحله اول گویه های اولیه ابزار پرسشنامه بر اساس تحقیق های صورت گرفته پیشین و چارچوب نظری منتخب طراحی شدند و در اختیار اساتید مجرب جغرافیای روستایی و شهری و کارشناسانی که در این عرصه توانایی های لازم علمی را برخوردار بودند ارائه گردید. اصلاحات و تجدید نظرهای ارائه شده از جانب اساتید و کارشناسان در چند مرحله صورت گرفت و سرانجام پرسشنامه طراحی شده به توافق نهایی برای اجرا رسید. پایایی درجه ای از یکسان بودن نتایج در طول زمان معین و تحت شرایط مشابه و با روش کار مشابه است که با قابلیت تکرار و قابلیت تکثیر نتایج اندازه گیری می شود (محمد بیگی و همکاران، ۱۳۹۳، ۱۵۶). در این پژوهش پایایی پرسشنامه برای مقیاس پیامدها با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه شد و مقدار آن با توجه به جدول زیر به دست آمد.

جدول (۱): میزان پایایی (آلفای کرونباخ) گویه های طیف های نگرشی پرسشنامه

طیف های تحقیق	میزان ضریب آلفای کرونباخ
میزان درآمد ساکنان	۰,۱۵۴
میزان بیکاری ساکنان	۰,۱۴۱

۰,۵۱۰	اشتغال نامناسب
۰,۷۳۶	خدمات عمومی و اقتصادی
۰,۷۷۹	اعتماد اجتماعی
۰,۷۱۴	امکانات آموزشی و تفریحی
۰,۷۲۷	احساس خشم و نفرت
۰,۶۳۹	نوسانات فصلی جمعیت
۰,۴۱۰	متغیر محیطی-کالبدی
۰,۸۹۳	توزیع زمانی جرم
۰,۶۵۷	فراوانی جرم
۰,۶۵۴	توزیع مکانی جرم
۰,۸۷۹	انواع جرم
۰,۵۲۹	تداوم جرم
۰,۸۰۷	سن وقوع جرم

برای تبیین دقیق سؤال و فرضیه پژوهش، تحقیق حاضر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و به صورت بررسی کمی و میدانی به مطالعه عوامل مؤثر بر جغرافیای جرم در مناطق روستایی پرداخته است. جامعه آماری در این تحقیق سکونتگاه روستایی دارای ۱۵۰ خانوار در ناحیه مورد مطالعه است که براساس جدول مورگان ۱۰۸ خانوار بصورت تصادفی انتخاب گردیدند. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS22 تحت ویندوز استفاده خواهد شد. تجزیه و تحلیل داده ها در دو قسمت یافته های توصیفی (توصیف) و یافته های استنباطی (تبیین) ارائه خواهند شد. در بخش داده های توصیفی، تحقیق حاضر سعی داشته است توزیع فراوانی متغیرها را در قالب جداول فراوانی و اندازه های میانگین متغیرهای پرسشنامه ارائه کند. از جانب دیگر بر اساس ماهیت متغیرها و سطح سنجش آنها، آزمون فرضیات تحقیق ارائه خواهد گشت. در این مسیر از آماره های تحلیل همبستگی، آزمون F، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون و برای بررسی رابطه چند متغیر با متغیر وابسته (تحلیل چند متغیره) رگرسیون چند متغیره مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

نتایج و بحث

یافته های توصیفی

این پژوهش در اولین مرحله از تجزیه و تحلیل داده ها به دنبال آرایه نمای کلی از ویژگی های پاسخگویان خواهد بود. این امر موجب شناخت کلی نمونه تحقیق می شود و دستیابی به اطلاعات جامعه مورد بررسی را بسیار آسان می کند. بدین جهت ابتدا داده هایی که در ارتباط با خصوصیات فردی و توصیفی پاسخگویان است و نحوه توزیع آنها را نشان می دهد، مورد بررسی قرار خواهند گرفت. این اطلاعات شامل شغل، جنس، سن و وضعیت تاهل، تحصیلات، وضعیت شغلی، عنوان شغل و میزان درآمد پاسخگویان است. برای فهم بهتر روابط، گروهی از متغیرهای مستقل تحقیق نیز بدین گونه بررسی گشته اند. این متغیرها در سطح سنجش اسمی، ترتیبی و فاصله ای در قالب جداول دو بعدی قابل توصیف هستند.

توزیع پاسخگویان بر حسب سن

چنانچه مشاهده می شود، میانگین سنی پاسخگویان ۳۳,۹ سال است. پایین ترین سن پاسخگویان ۱۵ سال و بیشترین سن پاسخگویان ۸۹ سال است. نتایج نشان می دهد که ۲۱ نفر معادل (۱۹,۴ درصد) پاسخگویان کمتر از ۲۵ سال، ۴۱ نفر معادل (۳۷,۹ درصد) بین ۲۵ تا ۳۵ سال، ۲۷ نفر معادل (۲۵ درصد)، بین ۳۵ تا ۴۵ سال، ۱۱ نفر معادل (۱۰,۲ درصد)، بین ۴۵ تا ۵۵

سال، در نهایت تعداد ۸ نفر معادل (۷,۵ درصد) بالای ۵۵ سال سن دارند. در واقع بیشتر پاسخگویان جمعیتی بین ۲۵ تا ۳۵ سال دارند و کمترین پاسخگویان بالای ۵۵ سال سن دارند.

توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت

۷۳ نفر معادل (۶۷,۶ درصد) از پاسخگویان مرد و ۳۵ نفر (۳۲,۴ درصد) از پاسخگویان زن بوده اند.

توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل

۷۵ نفر معادل (۶۹,۵ درصد) از پاسخگویان متاهل و ۳۳ نفر معادل (۳۰,۵ درصد) از پاسخگویان مجرد بوده اند.

توزیع پاسخگویان بر حسب تعداد اعضای خانوار

میانگین تعداد اعضای خانوار پاسخ گویان برابر با ۴,۵ نفر است. پایین ترین تعداد خانوار پاسخگویان ۱ نفر و بیشترین تعداد خانوار پاسخگویان ۱۰ نفر است. بیشترین فراوانی اعضای خانوار به ترتیب مربوط به خانوار؛ نفره، ۳ نفره و ۵ نفره است.

توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات

بیشترین فراوانی تحصیلات پاسخگویان مربوط به دیپلم (۳۴,۳ درصد) است. کمترین فراوانی تحصیلات نیز مربوط به سطح فوق لیسانس و بالاتر (۴,۶ درصد) است. در نتیجه، بیشترین فراوانی به ترتیب مربوط به، دیپلم ۳۷ نفر (۳۴,۳ درصد)، راهنمایی ۲۰ نفر (۱۸,۵ درصد)، ابتدایی ۱۱ نفر (۱۰,۲ درصد)، لیسانس ۲۷ نفر (۲۵ درصد)، بی سواد ۸ نفر (۷,۴ درصد) و در نهایت فوق لیسانس و بالاتر ۵ نفر معادل (۴,۶ درصد) است.

توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال

۷۰ نفر معادل (۶۴,۸ درصد) از پاسخگویان شاغل و ۳۸ نفر معادل (۳۵,۲ درصد) از پاسخگویان بیکار بوده اند.

توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت شغلی

از ۷۰ نفر پاسخگوی شاغل، ۳۸ نفر (۵۴,۳ درصد) داری شغل دائمی و ۳۲ نفر (۴۵,۷ درصد) دارای شغل فصلی و موقت.

توزیع پاسخگویان بر حسب نوع شغل

نتایج نشان می دهد به ترتیب بیشترین شاغلان در بخش کشاورزی، ۳۰ نفر (۴۲,۸ درصد)، کارمند ۸ نفر (۱۱,۴ درصد)، کارگر ۲۰ نفر (۲۸,۶ درصد) و ۱۲ نفر (۱۷,۲ درصد) شغل آزاد دارند.

توزیع پاسخگویان بر حسب میزان درآمد خانوار

بیشترین فراوانی مربوط به درآمد کمتر از ۳ میلیون تومان است. در نتیجه، فراوانی مربوط به درآمد کمتر از ۳ میلیون تومان ۵۰ نفر (۴۶,۳ درصد)، درآمد بین ۳ تا ۵ میلیون تومان شامل ۴۵ نفر (۴۱,۷ درصد) و بالاتر از ۵ میلیون تومان ۱۳ نفر (۱۲ درصد) بوده است.

یافته های استنباطی

در یافته های استنباطی از آزمون های همبستگی پیرسون، رگرسیون و همبستگی و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. رگرسیون چند متغیره روش آماری است که برای تحلیل تأثیر جمعی و فردی دو یا چند متغیر مستقل بر روی تغییرات متغیر وابسته به کار می رود. به عبارتی دیگر تحلیل رگرسیون چند متغیره برای مطالعه تأثیرات چند متغیر مستقل در متغیر وابسته کاملاً مناسب است. در تحقیق حاضر از آماره رگرسیون چند متغیره به شیوه مرحله به مرحله استفاده شده است. در این روش متغیرهای مختلف به ترتیب میزان اهمیت در تبیین متغیر وابسته وارد معادله می شوند. متغیرهایی که تأثیری در توضیح متغیر وابسته نداشته باشند، از معادله خارج می شوند. نتایج آزمون های پیرسون، رگرسیون و رگرسیون چند متغیره در مورد متغیرهای مستقل آمده است.

آزمون فرضیات

با توجه به این که چهار شاخص (میزان درآمد، میزان بیکاری، اشتغال نامناسب و خدمات عمومی و اقتصادی)، را می توان به عنوان عوامل تعیین کننده متغیر عوامل اقتصادی در نظر گرفت، لذا می توان ترکیب این چهار شاخص را برای اندازه گیری متغیر عوامل اقتصادی به کار برد. از این رو فرضیه زیر مورد سنجش قرار گرفت.

فرضیه شماره ۱: بین عوامل اقتصادی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین عوامل اقتصادی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R=0/101$) بین عوامل اقتصادی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2=0/010$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (عوامل اقتصادی) تاثیر کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا ($Beta=-0/101$) جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش و بهبود عوامل اقتصادی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B=-0/130$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین عوامل اقتصادی، $0/130$ - واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم) کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T=-1/977$ ، $F=3/908$ و $Sig=0/042$ رابطه فوق با 90 درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۲) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر عوامل اقتصادی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
عوامل اقتصادی	0/101	0/010	0/008	0/569	-0/130	-0/101	-1/977	3/908	0/042

فرضیه شماره ۱-۱: بین میزان درآمد و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین میزان درآمد و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی بسیار پایینی ($R=0/022$) بین میزان درآمد و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2=0/000$ نشان می دهد که متغیر پیش بین تاثیر بسیار کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta=0/220$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش میزان درآمد از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B=-0/118$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (میزان درآمد)، $0/20$ واحد از متغیر جغرافیای جرم کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T=0/434$ ، $F=0/664$ و $Sig=0/189$ رابطه فوق معنی دار نمی باشد، لذا فرضیه فوق رد می شود.

جدول شماره (۳) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر میزان درآمد و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
میزان درآمد	0/022	0/000	0/002	0/571	-0/118	-0/22	0/434	0/189	0/664

فرضیه شماره ۲-۱: بین میزان بیکاری ساکنان و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین میزان بیکاری و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R=0/120$) بین میزان بیکاری ساکنان و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2=0/014$ نشان می دهد که متغیر پیش بین تاثیر کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta=0/120$ جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش میزان بیکاری جرم نیز دارای افزایش می شود. ضریب $B=0/81$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین میزان بیکاری، $0/81$ واحد به متغیر ملاک جغرافیای جرم افزوده می شود.

در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = ۲/۳۴۷$ ، $F = ۵/۵۰۸$ و $۰/۰۲۴ =$ رابطه فوق با ۹۵ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۴) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر بیکاری ساکنان و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
میزان بیکاری	۰/۱۲۰	۰/۰۱۴	۰/۰۱۲	۰/۵۶۸	۰/۰۸۱	۰/۱۲۰	۲/۳۴۷	۵/۵۰۸	۰/۰۱۹

فرضیه شماره ۱-۳: بین اشتغال نامناسب و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین اشتغال نامناسب و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی متوسطی ($R = ۰/۲۳۴$) بین اشتغال نامناسب و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = ۰/۰۵۵$ نشان می دهد که متغیر پیش بین تاثیر متوسطی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = ۰/۲۳۴$ جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش اشتغال نامناسب، جغرافیای جرم نیز دارای افزایش می شود. ضریب $B = ۰/۱۴۰$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (اشتغال نامناسب)، $۰/۱۴۰$ واحد به متغیر ملاک (جغرافیای جرم) افزوده می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = ۴/۶۸۳$ ، $F = ۲۱/۹۲۷$ و $۰/۰۰۰ =$ رابطه فوق با ۹۹ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۵) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر اشتغال نامناسب و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
اشتغال نامناسب	۰/۲۳۴	۰/۰۵۵	۰/۰۵۲	۰/۵۵۶	۰/۱۴۰	۰/۲۳۴	۴/۶۸۳	۲۱/۹۲۷	۰/۰۰۰

فرضیه شماره ۱-۴: بین خدمات عمومی و اقتصادی و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین خدمات عمومی و اقتصادی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R = ۰/۱۵۲$) بین خدمات عمومی و اقتصادی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = ۰/۰۲۳$ نشان می دهد که متغیر پیش بین تاثیر کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = -۰/۱۵۲$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش میزان خدمات عمومی و اقتصادی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B = -۰/۱۱۵$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (خدمات عمومی و اقتصادی)، $-۰/۱۱۵$ واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم) کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = -۲/۹۹۰$ ، $F = ۸/۹۳۹$ و $۰/۰۰۳ =$ Sig رابطه فوق با ۹۹ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۶) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر خدمات عمومی و اقتصادی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
خدمات عمومی و اقتصادی	۰/۱۵۲	۰/۰۲۳	۰/۰۲۱	۰/۴۹۰	-۰/۱۱۵	-۰/۱۵۲	-۲/۹۹۰	۸/۹۳۹	۰/۰۰۳

با توجه به این که چهار شاخص (اعتماد اجتماعی، امکانات آموزشی و تفریحی، احساس خشم و نفرت، نوسانات فصلی جمعیت)، را می توان به عنوان عوامل تعیین کننده متغیر عوامل اجتماعی - فرهنگی در نظر گرفت، لذا می توان ترکیب این چهار شاخص را برای اندازه گیری متغیر عوامل اجتماعی - فرهنگی به کار برد. از این رو فرضیه زیر مورد سنجش قرار گرفت.

فرضیه شماره ۲: بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و جغرافیای جرم رابطه معناداری وجود دارد

به منظور بررسی رابطه بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R = 0/120$) بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $0/014$ $R^2 =$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (عوامل اجتماعی - فرهنگی تاثیر کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = -0/120$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش و بهبود عوامل اجتماعی - فرهنگی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B = -0/169$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (عوامل اجتماعی - فرهنگی)، $0/169$ - واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم) کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = -2/346$ ، $F = 5/503$ و $Sig = 0/020$ رابطه فوق با 90 درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۷) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر عوامل اجتماعی - فرهنگی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
عوامل اجتماعی - فرهنگی	0/120	0/014	0/012	0/568	-0/169	-0/120	-2/346	5/503	0/020

فرضیه شماره ۲-۱: بین اعتماد اجتماعی ساکنان و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R = 0/160$) بین اعتماد اجتماعی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = 0/026$ نشان می دهد که متغیر پیش بین تاثیر کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = -0/160$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش اعتماد اجتماعی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B = -0/160$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین اعتماد اجتماعی)، $0/160$ - واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم) کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = 3/149$ ، $F = 9/917$ و $Sig = 0/002$ رابطه فوق با 99 درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۸) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر اعتماد اجتماعی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
اعتماد اجتماعی	0/160	0/026	0/023	0/564	-0/142	-0/160	-3/149	9/917	0/002

فرضیه شماره ۲-۲: بین امکانات آموزشی و تفریحی و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه بین امکانات آموزشی و تفریحی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی متوسط به بالایی ($R = 0/335$) بین امکانات آموزشی و تفریحی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = 0/112$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (امکانات آموزشی و تفریحی) تاثیر متوسطی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = -0/335$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش امکانات آموزشی و تفریحی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B = -0/220$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین امکانات آموزشی و تفریحی، $-0/220$ واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = -90/6$ ، $F = 47/670$ و $Sig = 0/000$ رابطه فوق با ۹۹ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۹) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر امکانات آموزشی و تفریحی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
امکانات آموزشی و تفریحی	0/335	0/112	0/110	0/539	-0/220	-0/335	-6/904	47/670	0/000

فرضیه شماره ۲-۳: بین احساس خشم و نفرت و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد. به منظور بررسی رابطه بین احساس خشم و نفرت و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R = 0/082$) بین احساس خشم و نفرت و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = 0/007$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (احساس خشم و نفرت) تاثیر بسیار کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = 0/082$ جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش احساس خشم و نفرت، جغرافیای جرم نیز افزایش می یابد. ضریب $B = 0/070$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین احساس خشم و نفرت، $0/070$ واحد به متغیر جغرافیای جرم افزوده می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $T = 1/593$ ، $F = 2/538$ و $Sig = 0/112$ رابطه فوق معنی دار نمی باشد، لذا فرضیه فوق رد می شود.

جدول شماره (۱۰) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر احساس خشم و نفرت و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
احساس خشم و نفرت	0/082	0/007	0/004	0/570	0/070	0/082	1/593	2/538	0/112

فرضیه شماره ۲-۴: بین نوسانات فصلی جمعیت و جغرافیای جرم رابطه‌ی معنی داری وجود دارد. به منظور بررسی رابطه بین نوسانات فصلی جمعیت و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی پایینی ($R = 0/103$) بین نوسانات فصلی جمعیت و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = 0/010$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (نوسانات فصلی جمعیت) تاثیر بسیار کمی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = 0/103$ جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش نوسانات فصلی جمعیت، جغرافیای جرم نیز افزایش می یابد. ضریب $B = 0/100$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (نوسانات فصلی جمعیت)، $0/100$ واحد به متغیر جغرافیای جرم افزوده می شود. در مورد

معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $F = ۴/۰۲۳$ ، $T = ۲/۰۰۶$ و $Sig = ۰/۰۴۶$ رابطه فوق با ۹۰ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول شماره (۱۱) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر نوسانات فصلی جمعیت و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
نوسانات فصلی جمعیت	۰/۱۰۳	۰/۰۱۱	۰/۰۰۸	۰/۵۶۴	۰/۱۰۰	۰/۱۰۳	۲/۰۰۶	۴/۰۲۳	۰/۰۴۶

فرضیه شماره ۳: بین عوامل محیطی - کالبدی سکونتگاه و جغرافیای جرم رابطه ی معنی داری وجود دارد. به منظور بررسی رابطه بین امکانات عوامل محیطی کالبدی و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی متوسط به پایینی ($R = ۰/۱۱۷$) بین عوامل محیطی کالبدی و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = ۰/۰۱۴$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (عوامل محیطی - کالبدی) تاثیر متوسط به پایینی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = - ۰/۱۱۷$ جهت منفی و رابطه منفی بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش و بهبود وضعیت عوامل محیطی - کالبدی از جغرافیای جرم کاسته می شود. ضریب $B = - ۰/۱۶۲$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین (عوامل محیطی - کالبدی)، $۰/۱۶۲$ - واحد از متغیر ملاک (جغرافیای جرم) کاسته می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $F = ۵/۲۴۸$ ، $T = -۲/۲۹۱$ و $Sig = ۰/۰۲۳$ رابطه فوق با ۹۵ درصد اطمینان معنی دار می باشد، لذا فرضیه فوق تایید می شود.

جدول (۱۲) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون متغیر محیطی کالبدی و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig
عوامل محیطی - کالبدی	۰/۱۱۷	۰/۰۱۴	۰/۰۱۱	۰/۵۶۸	-۰/۱۶۲	-۰/۱۱۷	-۲/۲۹۱	۵/۲۴۸	۰/۰۲۳

تجزیه و تحلیل داده های عینی تحقیق

به منظور بررسی رابطه بین اندازه روستا و جغرافیای جرم از تکنیک آماری رگرسیون استفاده شده است. بر اساس نتایج حاصله، همبستگی متوسطی ($R = ۰/۲۰۸$) بین اندازه روستا و جغرافیای جرم وجود دارد. مقدار $R^2 = ۰/۰۴۳$ نشان می دهد که متغیر پیش بین (اندازه روستا) تاثیر متوسطی در تبیین تغییرات مشاهده شده در جغرافیای جرم داشته است. ضریب بتا $Beta = ۰/۲۰۸$ جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهد. این بدان معنی است که با افزایش بزرگی روستا جغرافیای جرم نیز دارای افزایش می شود. ضریب $B = ۰/۱۲۹$ حاکی از این است که به ازای هر واحد افزایش در متغیر پیش بین اندازه روستا، $۰/۱۲۹$ واحد به متغیر ملاک جغرافیای جرم افزوده می شود. در مورد معنی دار بودن رابطه فوق با توجه به مقادیر $F = ۱۷/۰۸۳$ ، $T = ۲/۳۴۷$ و $Sig = ۰/۰۰۰$ رابطه فوق با ۹۹ درصد اطمینان معنی دار می باشد.

جدول شماره (۱۳) آزمون همبستگی و تحلیل رگرسیون اندازه و بزرگی روستا و جغرافیای جرم

نام متغیر پیش بین	R	R ²	R ² AD	خطای معیار	ضریب B	Beta	t	F	Sig

اندازه و بزرگی روستا	۰/۲۰۸	۰/۰۴۳	۰/۰۱۲	۰/۵۵۹	۰/۱۲۹	۰/۲۰۸	۲/۳۴۷	۱۷/۰۸۳	۰/۰۰۰
----------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

همچنین به منظور بررسی رابطه بین فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس و جغرافیای جرم از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. جدول (۱۴) نشان دهنده ضریب همبستگی پیرسون بین فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس و جغرافیای جرم است. نتایج بدست آمده از این جدول حاکی از این است که رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد بین فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس و فراوانی انواع جرائم وجود دارد. ضریب بدست آمده برای متغیر فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس و فراوانی انواع جرائم برابر با (۰/۱۵۸) با سطح معنی داری (P=۰/۰۰۲)، بیانگر رابطه معنادار بین دو متغیر مذکور است. در واقع نتایج نشان می دهد با افزایش فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس، میزان جرائم در روستاها نیز افزایش میابد.

جدول شماره (۱۴) آزمون همبستگی متغیر فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس و فراوانی جغرافیای جرم

متغیر وابسته		متغیر مستقل (فاصله روستا تا کلانتری و ایستگاه پلیس)
		سطح معنی داری
جغرافیای جرم	مقدار همبستگی	۰/۱۵۸
	سطح معنی داری	۰/۰۰۲

در نهایت به منظور بررسی رابطه بین فاصله روستا تا جاده اصلی و جغرافیای جرم از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. جدول شماره (۱۵) نشان دهنده ضریب همبستگی پیرسون بین فاصله روستا تا جاده اصلی و جغرافیای جرم است. نتایج بدست آمده از این جدول حاکی از این است که رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد بین فاصله روستا تا جاده اصلی و جغرافیای جرم وجود دارد. ضریب بدست آمده برای متغیر فاصله روستا تا جاده اصلی و جغرافیای جرم برابر با (۰/۱۸۷-) با سطح معنی داری (P=۰/۰۰۰)، بیانگر رابطه معنادار بین دو متغیر مذکور است. در واقع نتایج نشان می دهد با افزایش فاصله روستا تا جاده اصلی از میزان جرائم در روستاها کاسته می شود.

جدول شماره (۱۵) آزمون همبستگی متغیر فاصله روستا تا جاده اصلی و جغرافیای جرم

متغیر وابسته		متغیر مستقل (فاصله روستا تا جاده اصلی)
		سطح معنی داری
جغرافیای جرم	مقدار همبستگی	-۰/۱۸۷
	سطح معنی داری	۰/۰۰۰

رگرسیون چند متغیره

رگرسیون چند متغیره روش آماری است که برای تحلیل تأثیر جمعی و فردی دو یا چند متغیر مستقل بر روی تغییرات متغیر وابسته به کار می رود، به عبارتی دیگر تحلیل رگرسیون چند متغیره برای مطالعه تأثیرات چند متغیر مستقل در متغیر وابسته کاملاً مناسب است (کر لینجر، ۱۳۶۶: ۱۰-۱۲ نقل شده در مرادی، ۱۳۸۵: ۱۳۴). در تحقیق حاضر از آماره رگرسیون چند متغیره به شیوه گام به گام استفاده شده است. در این روش متغیرهای مختلف به ترتیب میزان اهمیت در تبیین متغیر وابسته وارد معادله می شوند. و متغیرهایی که تأثیری در توضیح متغیر وابسته نداشته باشند، از معادله خارج می شوند. نتایج رگرسیون چند متغیره در مورد متغیرهای مستقل در جداول شماره (۱۶) و (۱۷) آمده است.

جدول شماره (۱۶) معادله ی رگرسیونی مربوط به تحلیل اثرگذاری متغیرهای مستقل جهت پیش بینی متغیر وابسته (جغرافیای جرم) است. بررسی نتایج آماری مندرج در جدول شماره شماره (۱۶) نشان میدهد که با سطح معنی داری، معادله رگرسیون دارای ۶ مرحله است که در هر مرحله یک متغیر به معادله وارد شده است. نتایج جدول نشان می دهند که امکانات آموزشی و تفریحی، اعتماد اجتماعی، اشتغال نامناسب، عوامل محیطی - کالبدی، نوسانات فصلی جمعیت و میزان درآمد بیشترین ارتباط را با متغیر وابسته (جغرافیای جرم) داشته اند. نتایج نشان می دهد که هر چه امکانات آموزشی و تفریحی افزایش پیدا کند از جغرافیای جرم کاسته می شود. از طرفی امکانات آموزشی و تفریحی ارتباط معناداری با جغرافیای جرم دارد. امکانات آموزشی تفریحی ۰/۱۱۲، اعتماد اجتماعی ۰/۰۲۵، اشتغال نامناسب ۰/۰۲۷، عوامل محیطی - کالبدی ۰/۰۱۷، نوسانات فصلی جمعیت ۰/۰۱۴ و میزان درآمد ۰/۰۱ از متغیر وابسته (جغرافیای جرم) را تبیین می کنند. همچنین از طرفی اعتماد اجتماعی، اشتغال نامناسب، عوامل محیطی - کالبدی، نوسانات فصلی جمعیت و میزان درآمد ارتباط معناداری با جغرافیای جرم دارد به طور کلی این ۶ متغیر روی هم رفته توانسته اند ۲۰/۵ درصد از تغییرات درونی متغیر جغرافیای جرم را تبیین کنند. ($R^2=0/205$)

جدول (۱۶) عناصر متغیرهای مستقل درون معادله برای پیش بینی جغرافیای جرم

مرحله	نام متغیر ها	R	ضریب تبیین (R^2)	ضریب تبیین اصلاح شده	F	ضریب B	ضریب Beta	آزمون T	Sig.T
اول	امکانات آموزشی تفریحی	۰/۳۳۵	۰/۱۱۲	۰/۱۱۰	۴۷/۶۷۰	-۰/۲۰۴	-۰/۳۱۰	-۶/۳۲۸	۰/۰۰۰
دوم	اعتماد اجتماعی	۰/۳۷۱	۰/۱۳۷	۰/۱۳۳	۲۹/۹۵۷	-۰/۱۶۷	-۰/۱۸۸	-۳/۹۶۷	۰/۰۰۰
سوم	اشتغال نامناسب	۰/۴۰۶	۰/۱۶۴	۰/۱۵۸	۲۴/۶۰۸	۰/۱۲۱	۰/۲۰۴	۴/۱۳۰	۰/۰۰۰
چهارم	محیط کالبدی	۰/۴۲۵	۰/۱۸۱	۰/۱۷۲	۲۰/۶۳۰	-۰/۱۹۹	-۰/۱۴۴	-۳/۰۰۳	۰/۰۰۰
پنجم	نوسانات فصلی جمعیت	۰/۴۴۲	۰/۱۹۵	۰/۱۸۴	۱۸/۰۹۹	۰/۱۲۱	۰/۱۰۸	۲/۲۷۳	۰/۰۰۰
ششم	میزان درآمد	۰/۴۵۳	۰/۲۰۵	۰/۱۹۲	۱۶/۰۰۲	-۰/۰۸۹	-۰/۱۰۹	-۲/۱۵۳	۰/۰۰۰

جدول شماره (۱۷) معادله ی رگرسیونی مربوط به تحلیل اثرگذاری متغیرهای مستقل جهت پیش بینی یکی از شاخص های متغیر وابسته (فراوانی انواع جرائم) است. بررسی نتایج آماری مندرج در جدول شماره شماره (۱۷) نشان می دهد که با سطح معنی داری، معادله رگرسیون دارای ۶ مرحله است. که در هر مرحله یک متغیر به معادله وارد شده است. نتایج جدول نشان می دهند که امکانات آموزشی و تفریحی، میزان بیکاری، اعتماد اجتماعی، اشتغال نامناسب، عوامل محیطی - کالبدی و نوسانات فصلی جمعیت بیشترین ارتباط را با متغیر فراوانی انواع جرائم داشته اند. نتایج نشان می دهد که هر چه امکانات آموزشی و تفریحی، اعتماد اجتماعی و عوامل محیطی کالبدی افزایش پیدا کند از انواع جرائم کاسته می شود. از طرفی امکانات آموزشی و تفریحی، اعتماد اجتماعی و عوامل محیطی - کالبدی همبستگی متوسط و ارتباط معناداری با فراوانی انواع جرائم دارند. امکانات آموزشی تفریحی ۰/۰۷۳، میزان بیکاری ۰/۰۷۱، اعتماد اجتماعی ۰/۰۴۵، اشتغال نامناسب ۰/۰۲، عوامل محیطی - کالبدی ۰/۰۱۱ و نوسانات فصلی جمعیت ۰/۰۰۸ از متغیر وابسته (فراوانی انواع جرائم) را تبیین می کنند. همچنین از طرفی ضریب بتا $Beta=0/166$ متغیر میزان بیکاری، $Beta=0/155$ اشتغال نامناسب و $Beta=0/092$ متغیر نوسانات فصلی جمعیت، جهت مثبت و رابطه مثبت بین دو متغیر را نشان می دهند. این بدان معنی است که با افزایش میزان بیکاری،

اشتغال نامناسب و افزایش و بهبود عوامل محیطی - کالبدی، انواع جرائم نیز افزایش می یابد. به طور کلی این ۶ متغیر روی هم رفته توانسته اند ۲۲/۵۸ درصد از تغییرات درونی متغیر انواع جرائم را تبیین کنند. ($R^2 = 0/228$)

جدول (۱۷) عناصر متغیرهای مستقل درون معادله برای پیش بینی فراوانی انواع جرائم

مرحله	نام متغیر ها	R	ضریب تبیین (R^2)	ضریب تبیین اصلاح شده	F	ضریب B	ضریب Beta	آزمون T	Sig.T
اول	امکانات آموزشی تفریحی	۰/۲۷۰	۰/۰۷۳	۰/۷۰	۲۹/۵۷۲	-۰/۱۷۸	-۰/۲۳۳	-۴/۹۵۱	۰/۰۰۰
دوم	میزان بیکاری	۰/۳۸۰	۰/۱۴۴	۰/۱۴۰	۳۱/۷۰۹	۰/۱۷۶	۰/۲۲۵	۴/۸۴۸	۰/۰۰۰
سوم	اعتماد اجتماعی	۰/۴۳۵	۰/۱۸۹	۰/۱۸۲	۲۹/۰۹۹	-۰/۲۵۲	-۰/۲۴۴	-۵/۱۳۹	۰/۰۰۰
چهارم	اشتغال نامناسب	۰/۴۵۷	۰/۲۰۹	۰/۲۰۰	۲۴/۶۳۵	۰/۱۰۷	۰/۱۵۵	۳/۲۴۰	۰/۰۰۰
پنجم	محیط کالبدی	۰/۴۶۹	۰/۲۲۰	۰/۲۱۰	۲۱/۰۴۱	-۰/۱۷۴	-۰/۱۰۸	-۲/۳۱۷	۰/۰۰۰
ششم	نوسانات فصلی جمعیت	۰/۴۷۸	۰/۲۲۸	۰/۲۱۶	۱۸/۳۳۷	-۰/۱۲۰	۰/۰۹۲	۱/۹۹۴	۰/۰۰۰

نتیجه گیری

ناهنجاری های اجتماعی علاوه بر ایجاد حس ناامنی و بدبینی، لطمات سنگین روحی، جسمی، مالی بر دوش شهروندان نهاده و از سویی موجب می شود تا عملکرد نظام قضایی و انتظامی در کاهش نرخ جرائم و با وجود دامنه وسیع فعالیت و صرف بودجه کلان، ناکارآمد به نظر برسد. از دیرباز شناسایی عوامل بروز جرم و سعی در از بین بردن یا کاهش اثرات آنها مهم ترین راهکار پیشگیری و کاهش ناهنجاری های اجتماعی شناخته شده است.

با توجه به ضرورت کاهش جرم خیزی در نواحی روستایی، ضرورت شناخت عوامل موثر در جغرافیای جرم لازم به نظر می رسد. به این دلیل که با شناخت عوامل تاثیر گذار بر جغرافیای جرم و واکاوی این عوامل می توان از میزان جرائم در سکونتگاه های روستایی است. بر اساس یافته های توصیفی تحقیق درآمد روستاییان در سطح پایینی قرار دارد و میزان بیکاری زیاد و بیشتر شغل های روستا مربوط به بخش کشاورزی و دامداری است. در واقع در اکثر روستاهای مورد مطالعه سرمایه گذاری در امور اقتصادی و صنعتی صورت نگرفته است. اکثر پاسخگویان احساس خشم و نفرت پایینی دارند و نسبت به ثروتمندان روستا نظر منفی ندارند.

به نظر بیشتر پاسخ گویان امروزه جرم و جنایات در روستاها چیزی عادی شده است. همچنین بیشتر جرائم در روستاها حل و فصل شده و مجرمان به پلیس و قوه قضائیه تحویل داده نمی شوند. به همین دلیل جرائم در نیروی انتظامی و قوه قضائیه ثبت نمی شود.

با توجه به نظریه عوامل اقتصادی موثر بر جرم که رشد اقتصادی بالا، روشی مؤثر در پی جویی و مبارزه با جرم است. رشد اقتصادی، علاوه بر کاهش فقر، به کاهش جرم هم کمک می کند. در مقابل فعالیت اقتصادی ضعیف، جرم را افزایش می دهد. در پژوهش حاضر تایید شده است. به طوری که متغیر میزان درآمد و میزان بیکاری تاثیر مستقیمی بر جغرافیای جرم در نواحی روستایی داشته است. همچنین نتایج تحقیق با گفته های " بانجر (۱۹۱۶) که بیان می کند عوامل اقتصادی، عاملی اساسی برای تمام ساختارهای اجتماعی بوده و تأثیرات قابل توجهی نیز روی فعالیت های فردی از جمله جرم دارند. به خصوص اگر این عامل اقتصادی سطح فقر و نابرابری درآمدی باشند" همسانی دارد. همچنین سطح فقر که گویه های آن در شاخص

میزان درآمد و میزان بیکاری سنجیده شد نیز تاثیر مستقیمی بر جغرافیای جرم دارد و با نظریه فلیپس که معتقد است: "فشار فقر می تواند منجر به بی مسئولیتی و در نتیجه سبب انحرافات اجتماعی شود. به نظر وی ایجاد استقلال اقتصادی برای افراد فقیر مهم ترین عامل برای ریشه کنی و مبارزه با جرم است. فقر به طور مستقیم و یا غیر مستقیم باعث افزایش فعالیت های مجرمانه می شود. بنابر این استدلال می شود در هر جامعه ای، نرخ جرم رابطه مستقیم با نرخ فقر داشته باشد و افزایش فقر منجر به افزایش جرم گردد." در یک راستا هستند. همچنین مطالعات تجربی در آمریکا نشان می دهد که فقر با برخی از جرائم مانند سرقت نیز رابطه مثبت دارد. نتایج شاخص خدمات عمومی و اقتصادی که نابرابری درآمدی نیز گویه های آن را به وجود آورده رابطه معناداری با جغرافیای جرم دارد و با نتایج "آرونسون" (۱۹۸۸) که معتقد است.

در جوامعی که از سطح نابرابری بالاتری برخوردار باشد، نرخ جرم نیز بالا خواهد بود در یک راستا هست. در نظریه های تاثیر عوامل اجتماعی موثر بر جرم، نتایج تحقیق حاضر با تئوری دور کیم همسویی دارد. به طوری که دور کیم "علت همه رفتارهای غیر عادی افراد را در محیط اجتماعی جستجو می کند و اعتقاد دارد جرم پدیده طبیعی و اجتماعی است همچنین در تئوری ایشان بین افزایش جمعیت و افزایش جرم رابطه مستقیمی وجود دارد و نتایج تحقیق نیز نشان می دهد روستاهای پرجمعیت و بزرگ از میزان جرائم بالایی برخوردارند. بیشتر پاسخ گویان معتقدند جرائم در روستا حل و فصل شده و به نیروی انتظامی تحول داده نمی شوند و همچنین به نظر آنها فعالیت های نیروی انتظامی تاثیر کمی در کاهش میزان جرائم داشته است به همین دلیل با توجه به نظریه مشارکت، اعتماد اجتماعی و امنیت که اینگونه بیان می کند وقتی مشارکت مردم با پلیس به حد قابل قبولی برسد می توان پذیرفت که پلیس در پیشگیری از وقوع جرائم بخصوص جرم سرقت تا حد زیادی موفق و کارآمد است" و همچنین با نتایج تحقیق راس و جانگ (۲۰۰۰) که معتقدند "بدون حمایت عموم مردم، پلیس توانایی حل و فصل جرائم، کاهش مشکلات و حفظ نظم و همکاری در راستای جلوگیری از جرم را ندارد. اعتماد و اطمینان مردم به پلیس سنگ بنا و محور هر نوع همکاری عمومی برای مشروعیت پلیس در جوامع دموکراتیک است" همسویی دارد. از نظر پاسخ گویان بیشتر جرائم را افراد غریبه در روستا انجام می دهند که با نظریه سفر مجرمانه همسویی دارد.

با توجه به روندی که در چهار فصل قبل و نتایج تحقیق طی شد، فرضیات تحقیق مورد آزمون قرار گرفتند. از ۱۱ فرضیه حاضر ۹ فرضیه تایید و ۲ فرضیه رد شدند. همچنین از آزمون رگرسیون چند متغیره به شیوه گام به گام استفاده شد. در این روش متغیرهای مختلف به ترتیب میزان اهمیت در تبیین متغیر وابسته وارد معادله می شوند. و متغیرهایی که تأثیری در توضیح متغیر وابسته نداشته باشند، از معادله خارج می شوند. بر اساس آزمون رگرسیون چند متغیره، معادله رگرسیون برای تبیین متغیر وابسته دارای ۶ مرحله است. به ترتیب امکانات آموزشی تفریحی ۱۱/۲ درصد اعتماد اجتماعی ۲/۵ درصد، اشتغال نامناسب ۲/۷ درصد، عوامل محیطی - کالبدی ۷/۱ درصد، نوسانات فصلی جمعیت ۱/۴ درصد و میزان درآمد ۱ درصد از متغیر وابسته (جغرافیای جرم) را تبیین کنند. به طور کلی این ۶ متغیر توانسته اند ۲۰/۵ درصد از تغییرات جغرافیای جرم را تبیین کنند. در متغیر فراوانی انواع جرائم (متغیر وابسته نیز، معادله رگرسیون دارای ۶ مرحله است. به ترتیب امکانات آموزشی تفریحی ۷/۳ درصد، میزان بیکاری ۷/۱ درصد، اعتماد اجتماعی ۴/۵ درصد، اشتغال نامناسب ۲ درصد، عوامل محیطی - کالبدی ۱/۱ درصد و نوسانات فصلی جمعیت ۰/۸ درصد از متغیر وابسته (فراوانی انواع جرائم) را تبیین می کنند. به طور کلی این ۶ متغیر روی هم رفته توانسته اند ۲۲/۸ درصد از تغییرات درونی متغیر انواع جرائم را تبیین کنند. ($R^2 = 0.228$). همچنین با توجه به تجزیه و تحلیل داده های عینی تحقیق، هر چقدر روستاها با جاده اصلی فاصله زیادی داشته باشند میزان جرمخیزی کمتری دارند. در مورد فاصله روستا تا کلانتری نیز با افزایش فاصله روستا با کلانتری به میزان جرائم نیز افزوده می شود. همچنین اندازه بزرگی روستا با جغرافیای جرم مورد سنجش قرار گرفت. نتایج به این ترتیب بوده که با بزرگ بودن اندازه روستا میزان جرائم نیز افزایش پیدا می کند.

در راستای اهداف، سوالات و فرضیات پژوهش و با توجه به شرایط محیطی - کالبدی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی وضع موجود ناحیه مورد مطالعه و با توجه به دیدگاه مورد نظر و راهبردهایی که مد نظر است پیشنهادهای در سطح کلان و خرد ارائه شده است. چرا که متولیان امور مرتبط با روستاها و خط مشی گذاران، برنامه ریزان و طراحان روستایی قادر به ریشه کن

کردن جرم نمی باشند؛ بلکه آنان قادرند از طریق طراحی مناسب محیط، بهبود وضعیت اقتصادی، ارتقاء وضعیت اجتماعی - فرهنگی روستاها، ارتکاب به جرم را به حداقل رسانند. لازم به ذکر است پیشنهادهای ارائه شده به علت ماهیت موضوع و شرح وظایف و حوزه‌ی مداخلات سازمان های متولی امور روستایی متوجه سازمان شهرداری و دهیاری ها، معاونت شهرسازی، نیروی انتظامی، وزارت کار تعاون و رفاه اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان صنایع کوچک ایران، سازمان فنی و حرفه ای است. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهادهای در جهت کاهش جرم خیزی در نواحی روستایی به شرح زیر ارائه می شود.

پیشنهادهای

با توجه به اینکه اطلس جرم در شهرستان طبس و روستاهای آن تهیه نشده است. پیشنهاد می گردد این دست پژوهش های علمی در دستور کار نیروی انتظامی قرار گیرد. از مزیت های این کار علاوه بر آشنایی بر توزیع و پخش جرایم در سطح روستاها می توان به همپوشانی انواع مختلف بزهکاری و تحلیل فضایی آنها اشاره نمود
از آنجا که رابطه با موضوع تحقیق حاضر پژوهشی صورت نگرفته است، لذا پیشنهاد می شود مطالعات و تحقیقات کیفی در رابطه با موضوع تحقیق حاضر صورت بگیرد تا بتوان آن را به صورت کمی مورد سنجش قرار داد.
از آنجا که شاخص های تحقیق حاضر کامل نبوده و نتوانسته بیشتر از ۲۰/۵ درصد از جغرافیای جرم را تبیین کند. لذا پیشنهاد می شود تحقیقات موردی، کیفی و زمینه یابی صورت گیرد تا بتوان در مطالعات بعدی از آنها استفاده کرد.

منابع و مأخذ

- ≠ احمد آبادی، زهره، صالحی هیکویی، مریم، احمد آبادی، علی، (۱۳۸۷)، رابطه مکان و جرم: مطالعه آسیب شناسی گیم نت های شهر تهران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال هفتم، شماره ۲۷.
- ≠ از کیا، مصطفی و غلامرضا دربان آستانه، (۱۳۸۲)، روش های کاربردی تحقیق، جلد اول، تهران: انتشارات کیهان.
- ≠ بیانلو، یوسف، (۱۳۸۵)، "بررسی رابطه بین عوامل جمعیت شناختی و شرایط بوم شناختی با نوع جرم و نرخ جرم در شهر شیراز" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز: دانشکده علوم اجتماعی.
- ≠ بیانلو، یوسف منصوریان، محمد کریم، (۱۳۸۸)، بررسی جغرافیای جرم و ساختار جمعیتی مرتکبان انواع جرایم در شهر شیراز، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال چهارم، شماره ۱۱، صص ۱۰۲-۱۲۷.
- ≠ دواس، دی ای، (۱۳۸۶)، پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه ی هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- ≠ ساعی، علی، (۱۳۸۷)، روش تحقیق تحقیق در علوم اجتماعی (با رهیافت عقلانیت انتقادی)، تهران: انتشارات سمت.
- ≠ شاهپوندی، احمد، ریسی دانا، رضا، (۱۳۸۸)، تحلیلی بر توزیع فضایی جرایم در مناطق شهر اصفهان، فصلنامه دانش انتظامی: دوره ۱۱، شماره ۴، مسلسل ۴۵، صص ۱۵۳ - ۱۸۲.
- ≠ شاطریان، محسن؛ بخشی، قدیر؛ عشایری، طاهار؛ آتش زره، اکبر، (۱۳۹۹)، بررسی و تبیین جامعه شناختی عوامل مؤثر بر گرایش به نزاع دسته جمعی در جوامع روستایی (مورد مطالعه: جامعه روستایی استان اردبیل)، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲، صص ۲۷-۵۱.
- ≠ شرفی، مرجان، (۱۳۹۸)، مطالعه نقش ویژگی های کالبدی بر کاهش میزان جرم خیزی در مناطق روستایی (مورد مطالعه: روستاهای پیرامون کلانشهر اهواز)، پایان نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما: عبدالرضا رکن الدین افتخاری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- ≠ عبادی نژاد، سید علی؛ بارانی پسیان، وحید و یدا... صادقی، (۱۳۹۶)، جغرافیای جرم، تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.

≠ عین شاهی میرزا، محمد، (۱۳۹۰)، عوامل و پدیده های جغرافیایی موثر بر نوع و میزان جرایم در کلانشهر تهران و تاثیر آن بر امنیت پایدار، طرح همکاران تحقیقاتی نیروهای مسلح، دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت (مرکز مطالعات جغرافیای نظامی و سنجش از دور)، تهران.

≠ کلانتری، محسن (۱۳۸۰)، بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران، پایان نامه مقطع دکترای، استاد راهنما: محمد تقی رهنمائی، دانشگاه تهران.

≠ کلانتری، محسن؛ توکلی، مهدی، (۱۳۸۶)، شناسایی و تحلیل کانونهای جرم خیز شهری، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال دوم، شماره ۲، صص ۷۵-۱۰۰.

≠ کلانتری، محسن، جباری، محمدکاظم، (۱۳۹۲)، آسیب شناسی کالبدی حوزه های تمرکز بزهکاری در محدوده منطقه ۱۹ شهر تهران (مورد مطالعه: جرائم مربوط به سرقت به عنف و مواد مخدر)، فصلنامه جغرافیا، دوره جدید، سال یازدهم، شماره ۳۶

≠ ویسیان، محمد، حسینی، معصومه، علی پور، مرضیه، (۱۳۹۳)، رتبه بندی و تحلیل پراکندگی جغرافیای جرائم در شهرستان های استان ایلام با استفاده از الگوهای تصمیم گیری چند معیاره؛ فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم (علمی ترویجی)، سال ۹، شماره ۳۲، صص ۵۳-۷۸.

Morgans, Catherine (2020). Brazil rural conflict growing Published on: Tue Jul Latin America Inside Out Blog.

Sakip,siti, (2012). The Relationship between Crime Prevention though Environmental Design and Fear of crime,Procedia,no68,(2012)pp,638-678.

Saltzman, K., Head, L., Stenseke, M., (2016). Do cows belong in nature? The cultural basis of agriculture in Sweden and Australia. J. Rural Stud. 27, 54e62.

R.I. Mawby, (2015). Exploring the relationship between crime and place in the Countryside, Journal of Rural Studies, 39, 262-270.